

Peticiji učiteljic naših ljudskih šol za enakopravnost z učitelji se je tedaj ugodilo v obilni meri.

Učiteljstvo želi dalje, da se starostne doklade ali petletnice, katere znašajo sedaj okroglo 40.000 gld., zvišajo od 40 gld. na 60 gld., kar bi zopet več stroškov proužročalo za 20.000 gld. Ker se s predlaganim načrtom zakona odpre učiteljstvu razumno ugoden avancement in z ozirom na finančno stanje naše dežele, se finančni odsek ni mogel odločiti za to, da bi se vspešno z zvišanjem plač zvišale tudi petletnice.

Čez 30 let po stalnem nameščenju more dobiti učitelj v pokojnino uštevne plače 1040 gld., učiteljica pa 960 gld. Razun tega imajo vsi voditelji in voditeljice šol in vsi ljubljanski učitelji in učiteljice pravico do stanovanja ali do stanarin in vsi voditelji in voditeljice tudi do opravnin.

Potrebščina za ljudsko šolstvo je v poslednjih 22 letih narasla od 200.000 na 400.000 gld. ter bode po novem zakonu v prihodnjem letu znašala nad 450.000 gld. in v malo letih pol milijona.

Pri na 51.727 gld. izračunjenem povikšu se ni oziiralo na večje pokojnine, katere morajo vsled pomnožitve učiteljskega osobja in zvišanja plač od leta do leta naraščati. Z zvišanjem plač se zvišajo tudi popojnine; za koliko, se danes še ne da določiti.

Število učiteljskih mest v višjih plačilnih razredih se zdatno zboljša. Dočim je do sedaj imelo samo 31 učiteljev po 700 gld. letne plače in 61 po 600 gld., jih bode v prihodnje dobivalo 61 po 800 gld., 91 po 700 gld. in 183 po 600 gld. Ker je sedaj samo 497 stalno nameščenih učiteljev in učiteljic, jih bode za sedaj v zadnjem razredu po 500 gld. fakično samo 114, tedaj manj kakor v 3. razredu.

V §§ 3. in 6. so se sprejele določbe, po katerih se smejo posebno odlične učiteljske moči tudi ne gledé na službeno dobo uvrstiti v višje plačilne razrede, kar je potrebno posebno za prehodno dobo. To število pa je omejeno na peti del učiteljskih oseb v posameznih razredih.

Ker se je sprejelo načelo, da mora vsak učitelj dobiti vsaj tako plačo, kakor jo je imel do sedaj, in da se takoj uvrsti v plačilno vrsto, katera vstreza tej plači, in ker so vsi sedanji posebni veroučitelji (3) nameščeni z letno plačo 700 gld., se predlaga, da se tudi zakon z dne 5. grudnia 1889. l., št. 22 (§ 6.) spremeni tako, da se veroučitelji takoj uvrsté v II. razred in pozneje po statusu v I. razred. Veroučitelji so tudi v drugih deželah uvrščeni v višje plačilne razrede.

Ker pride po načrtu zakon s 1. vinotokom t. l. v veljavo, se predlaga, da se od dne 25. svečana 1897. l. privoljenih izrednih podpor izplača le toliko, kolikor bi učiteljske osebe po novem zakonu pri plačah morebiti manj dobile, kakor do sedaj s temi podporami.

Prošnjam učiteljstva v Kranju in v Postojini za dovolitev stanarin in draginjskih doklad se z ozirom na to, da se po novem zakonu večini prosilcev gmotno stanje zboljša in da imajo učitelji v Kranju in v Postojini tudi postranske zasluzke posebno pri obrtno nadaljevalnih šolah, ne more vstreči.

Finančni odsek tedaj predlaga:

Visoki deželni zbor izvoli skleniti:

1.) Priloženemu načrtu zakona se ustavno pritrjuje.

2.) Deželnemu odboru se naroča, da načrtu izposluje

Najvišje potrjenje. (Sprejeto.)

Resolucija.

Polovico v deželnozborski seji dne 25. svečana 1897. l. dovoljenih draginjskih doklad in podpor je izplačati dne 1. mal. srpana 1898. l., ostanek pa naj se izplača dne 1. grudnia 1898. l. in le v toliko, kolikor bi deležne učiteljske osebe po novem zakonu manj dobile, kakor do sedaj s temi podporami vred. (Sprejeto.)

V Ljubljani, dne 24. svečana 1898.

Dr. Papež,
načelnik.

Višnikar,
poročevalec.

Zakon

z dne

veljaven za vojvodino Kranjsko,

s katerim se prenamejajo nekatera določila zakonov z dne 29. listopada 1890. l., dež. zak. štev. 23. in z dne 5. grudnia 1879. l., dež. zak. štev. 22.

Po nasvetu deželnega zbora Svoje vojvodine Kranjske ukazujem tako:

Člen I.

§§ 2., 3., 5. in 6. zakona z dne 29. listopada 1890. l., dež. zak. št. 23. so v svoji sedanji besedi razveljavljeni in se odslej glase tako:

§ 2.

Letne plače na javnih občnih ljudskih šolah stalno nameščenih učiteljskih oseb so razdeljene v štiri vrste, in sicer:

v plače	I. vrste	z 800 gld.
" "	II. "	" 700 "
" "	III. "	" 600 " in
" "	IV. "	" 500 "

Učiteljice so enake z učitelji, samo v I. in II. plačilni vrsti se določajo plače učiteljic z 90 odstotki letne plače, katero dobiva moško učiteljsko osobje v enaki plačilni vrsti.

Letna plača začasno nameščenih učiteljev (učiteljic) je določena s 400 gld.

§ 3.

Od skupnega števila učiteljskih oseb pripada v I. vrsto deset odstotkov, v II. vrsto petnajst odstotkov, v III. vrsto trideset odstotkov in v IV. vrsto petinštirideset odstotkov.

Držeč se teh določil uvrsti deželno šolsko oblastvo pri prvi sestavi osebnega statusa učiteljsko osobje z ozirom na njegov službeni čas v stalni lastnosti in na zadovoljilno službovanje.

Poznejša pomaknitev iz ene plačilne vrste v naslednjo višjo vrsto se vrši pod istimi pogoji.

Z ozirom na izvrstno službovanje in na posebne razmere službenega mesta more se učiteljsko osobje uvrstiti odnosno premakniti v višjo plačilno vrsto tudi ne gledé na službeni čas, vendar pa mora biti od izpraznjenih mest najmanj $\frac{4}{5}$ mest nameščenih po službenem času naprejšnje plačilne vrste.

Pomaknitev iz ene plačilne vrste v naslednjo višjo se vrši praviloma le enkrat v letu, in sicer po razmerju osebnega statusa od dne 1. prosinca vsakega leta.

Ako se v kaki drugi deželi že stalno nameščena učiteljska oseba namesti na Kranjskem kot učitelj in

učiteljica, določi deželni šolski svet v sporazumu z deželnim odborom plačilno vrsto in vrstni red, v katero je uvrstiti to učiteljsko osebo.

§ 5.

Vsak voditelj (vsaka voditeljica) javne ljudske šole ima pravico do najmanj iz dveh sob in iz potrebnih stranskih prostorov obstoječega stanovanja, katero je, ako možno, odkazati v šolskem poslopju. Kadar se mu takšno stanovanje ne more dati, gre mu stanarina, katero je pri ravnateljih meščanskih in voditeljih občnih ljudskih šol v Ljubljani odmeriti z 240 gld. in pri voditeljicah s 180 gld., zunaj Ljubljane pri ravnateljih meščanskih šol in pri voditeljih občnih ljudskih šol s 100 gld., pri voditeljicah pa z 80 gld.

Stalno nameščenemu učiteljskemu osebju na javnih ljudskih šolah v Ljubljani gre stanarina, ki je za učitelje I. in II. plačilne vrste določena s 180 gld., za učitelje III. in IV. plačilne vrste s 150 gld. in končno za učiteljice ne gledé na plačilno vrsto s 100 gld.)*

Ostali učitelji imajo pravico do prostega stanovanja ali do stanarine samo tedaj, kadar so imeli pravico do tega še pred veljavnostjo zakona z dne 29. listopa 1890. l., dež. zak. št. 23.

Stanarine za učiteljsko osebje na javnih občnih ljudskih šolah v Ljubljani plačuje normalnošolski zaklad, za učiteljsko osebje zunaj Ljubljane pa jih plačujejo dotične šolske občine. Za stanarine učiteljskega osebja na javnih meščanskih šolah morajo skrbeti dotični šolski okraji.

Stanarina ni yštevna v pokojnino.

§ 6.

Ako bi učiteljska oseba vsled njenega službenega časa po določitih tega zakona (§§ 2. in 3.) prejela manjšo plačo, kakor znaša njena sedanja plača z odnosno dopolnilno ali osebno doklado, tedaj jo je brez ozira na njeni službeni čas uvrstiti v tisto plačilno vrsto, katera ustreza njenim sedanjim prejemkom. Dopolnilne doklade k plačam in osebne doklade je odtegniti, v kolikor ne presegajo plačilnih prejemkov v novi plačilni vrsti.

Člen II.

§ 6. zakona z dne 5. grudna 1889. l., dež. zak. št. 22, je v svoji sedanjí besedi razveljavljen in se odslej glasi tako:

§ 6.

Stalni prejemki posebnih verskih učiteljev se uravnajo po določitih, veljavnih za službene dohodke posvetnih učiteljev in za njih upokojevanje. Te verske učitelje je že pri njih nameščenju po določitih tega zakona uvrstiti v II. plačilno vrsto. V prvo plačilno vrsto se pomaknejo pod istimi pogoji, kakor posvetni učitelji.

Gledé pokojnine se stalno nameščenim posebnim verskim učiteljem uračunjava tudi v začasni službi prebiti

*) Ta odstavek se je na predlog g. poslanca Ivana Hribarja izpremenil v toliko, da bodo tudi učitelji III. in IV. plačilne vrste prejeli po 180 gld. stanarine. Uredn.

službeni čas, ako so brez prenehanja stika s službenim časom, prebitim v stalni službi.

Člen III.

Ta zakon stopi v veljavnost s 1. vinotokom l. 1898.

Člen IV.

Mojemu ministru za bogočastje in uk je naročeno, izvršiti ta zakon.

Kako naj bi se drugi deželni jezik uspešno poučeval?

(Spisal Štefan Primožič.)

IV. Analitiški metodi.

1.) Direktna metoda. Po tej metodi se otrok nauči govoriti, po tej se nauče laščine n. pr. slovenska dekleta, ki gredo v Trst služiti. Po tej poučujejo tudi francoske in angleške guvernantke njim izročene otroke v francoščini, oziroma angleščini. Po tej metodi se doseže najprej govorna spretnost. Tuj jezik se uči po nji brez slovnice, brez pravil. Učitelj govori že koj iz začetka v tujem jeziku. Pokaže stvar, dejanje ali lastnost ter jo imenuje v tujščini. Kar učitelj pove, ponavljajo otroci. Dobljene stavke piše učitelj na tablo, otroci jih prepisujejo. Otroci dobi v najkrajšem času govorno spretnost, jezikovo čustvo in s tema tudi trdno podlago jezikovnega znanja. Čista direktna metoda pa ni pripravna za naš šolski pouk.

2.) Analitiško-direktna metoda. Tudi to bi smeli v gotovem zmislu besede direktno imenovati. Predstavljanje ji je le sredstvo, da dospe do zmotra: zbuditi jezikovno čustvo in doseči govorno spretnost. Pri tej metodi se predstavlja samo iz tujščine v materinščino in to samo tedaj, kadar si drugače (n. pr. z opisovanjem) ne moremo pomagati. Slovniska pravila se najprej abstrahujejo iz berilnih vaj. Šele kadar je učenec došel na gotovo stopinjo jezikovega znanja, nastopi sistematizirana slovnica in to kakor v red spravljajoč princip. Glavna vodila te metode so: Jezika se uči na jeziku samem, ne na njegovi slovnici. Pouk naj se naslanja torej že iz pričetka na lahka, celotna, v tujščini pisana berila. Novih besed se otrok uči iz stavkove zveze. Ko si je otrok nezavedno prisvojil precejšnji besedni in oblikovni zaklad, naj se abstrahujejo slovniska pravila. Predstavljanje iz nemščine v slovenščino naj se kolikor mogoče hitro umakne nemškemu pogovoru. Retrovertovanje naj se popolnoma opusti. Pogovarjati se v nemščini o brani snovi, diktate po nji povzeti, jo pretvarjati in za naloge uporabljati, to je „nova“ metoda v kratkih potezah. Da pregledamo sredstva sintetiške in analitiške metode, navedem sledeče:

Sintetiška metoda:

- 1.) Obojestranska predstava.
- 2.) Učenje tujega jezika na posameznih, redkokdaj v miselni zvezi stoječih stavkih.

Analitiška metoda:

- 1.) Dijalog v tujem jeziku s pomočjo prestave v materinščino.
- 2.) Učenje tujega jezika na celotnih sestavkih.